

บทที่ 2

การจดจำคำ

เค้าโครงเรื่อง

1. ระบบคำศัพท์ในคลัง
2. ส่วนสำคัญของคำ
3. ทักษะที่ช่วยในการจดจำคำ
4. ทักษะการเพิ่มพูนคำศัพท์

สาระสำคัญ

1. ผู้ใช้ภาษาเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ส่วนต่าง ๆ ของคำมีความสำคัญต่อการจดจำคำไม่เท่ากัน การรู้ว่าส่วนไหนสำคัญที่สุดช่วยให้กระบวนการจดจำคำเป็นไปอย่างรวดเร็วและทำให้ประสบความสำเร็จในการอ่าน
3. เมื่อไม่สามารถจดจำที่อ่านได้ในทันที ผู้อ่านสามารถใช้ทักษะการวิเคราะห์ตัวอักษรเสียง การวิเคราะห์โครงสร้างคำ การวิเคราะห์บริบทหรือเนื้อเรื่องช่วยในการจดจำ
4. คำศัพท์มีความสำคัญต่อการอ่าน การเพิ่มพูนคำศัพท์เป็นสิ่งจำเป็น และวิธีการเพิ่มพูนคำศัพท์ทำได้โดยโยงคำศัพท์ใหม่เข้ากับคำศัพท์ที่รู้อยู่เดิม และเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ เป็นหมวดหมู่

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาเนื้อหาในบทเรียนนี้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถ

1. อธิบายระบบการเก็บความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ได้
2. อธิบายส่วนสำคัญของคำได้ และสามารถนำความรู้นี้ไปใช้กับการอ่านคำและเนื้อเรื่องได้
3. อธิบายทักษะที่ช่วยในการจดจำคำรวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการอ่านจริงได้
4. อธิบายทักษะที่ช่วยเพิ่มพูนคำศัพท์รวมทั้งสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

เมื่อมองประโยคหรือคำหรือตัวอักษร ลักษณะของตัวอักษร คำ ประโยคที่ปรากฏแก่สายตา (visual features) ทำให้ผู้มองตระหนักหรือจำได้ว่าเป็นประโยคอะไร คำอะไร ตัวอักษรอะไร กระบวนการจดจำคำนั้นมักเป็นไปอย่างรวดเร็วจนเป็นอัตโนมัติสำหรับนักอ่านที่ดี แต่สำหรับเด็กเล็ก ๆ กระบวนการจดจำคำจะไม่รวดเร็ว บางคนอาจไม่ได้พัฒนาทักษะนี้จนก่อให้เกิดปัญหาในการอ่าน

นักอ่านที่ดีจะใช้เนื้อเรื่องหรือบริบท (context) ช่วยจับใจความของสิ่งที่อ่าน แต่สำหรับนักอ่านที่ไม่ดี (poor readers) แม้จะรู้ว่าบริบทมีส่วนช่วยในการจับใจความ แต่ความบกพร่องในการจดจำคำเป็นอุปสรรคของการใช้บริบทนั้น เพราะเมื่อเขาพะวงอยู่กับคำศัพท์แต่ละคำ ย่อมไม่มีเวลาที่จะคำนึงถึงสิ่งอื่น หรือแม้แต่ผู้ที่เรียนการอ่านภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาต่างประเทศ เขาเหล่านี้มักบอกว่าจุดมุ่งหมายของการอ่านคือการหาความหมายของสิ่งที่อ่าน แต่เมื่อลงมืออ่านก็อาจลืมจุดมุ่งหมายดังกล่าวไปได้ เพราะติดขัดกับคำศัพท์ที่อ่านพบ การพะวงกับความหมายของคำศัพท์แต่ละคำเป็นอุปสรรคสำคัญของการทำความเข้าใจบทอ่าน และในการอ่านเราก็ไม่อาจจะเรียนรู้คำศัพท์ไปพร้อม ๆ กับการทำความเข้าใจได้ เพราะเรารับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ทีละอย่างเท่านั้น ดังนั้นเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของการอ่าน ผู้อ่านจำเป็นต้องมีทักษะการจดจำคำ

1. ระบบคำศัพท์ในคลัง

นักอ่านหรือแม้แต่เด็กที่เริ่มหัดอ่านจะมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ในใจ (mental lexicon) เก็บไว้ในคลัง (store) อยู่แล้ว เด็กที่เป็นเจ้าของภาษาจะเรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์โดยธรรมชาติ คือจากการใช้พูดฟังในชีวิตประจำวัน แต่ผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาซึ่งไม่มีการใช้ในชีวิตประจำวันจะรับความรู้นี้โดยการเรียนการสอน คำศัพท์ในใจนี้ถูกเก็บไว้อย่างมีระบบแบบแผน ทำให้ถึงต้องเก็บอย่างมีระบบแบบแผน สังเกตได้จากถ้าหากเราอ่านประโยคอย่างรวดเร็ว จะต้องมีการดึงความรู้เรื่องคำศัพท์มาใช้ ถ้าเก็บอย่างไม่เป็นระบบระเบียบ การดึงมาใช้จะเสียเวลามาก การอ่านได้อย่างเร็วจะไม่เกิดขึ้น ระบบการเก็บคำศัพท์ในคลังไม่เหมือนระบบคำศัพท์ในพจนานุกรม อย่างไรก็ตามมีหลายแนวคิดเกี่ยวกับระบบการเก็บคำศัพท์ บางแนวคิดกล่าวว่ามีกระบวนการรวบรวมคำศัพท์ตามความบ่อยของการใช้คำศัพท์นั้น ๆ คำศัพท์ที่มีการใช้บ่อย ๆ จะถูกเก็บรวบรวมไว้ด้วยกัน และคำเหล่านี้

นั้นพร้อมที่จะถูกนำมาใช้เสมอ เช่น eat, go, walk, run, drink อีกแนวคิดกล่าวว่าเก็บรวบรวมคำศัพท์ตามจำนวนพยางค์และการเน้นหนักพยางค์ของคำ เช่นกลุ่มคำสามพยางค์ที่มีเสียงเน้นหนักที่พยางค์สอง tomato, tobacco, musician, magician กลุ่มคำสามพยางค์ที่มีเสียงเน้นหนักพยางค์แรก rational, national, practical, natural, popular, seminar เป็นต้น แนวคิดนี้กล่าวว่าสังเกตจากคำที่อ่านผิดเช่นอ่านคำว่า magician แทนคำว่า musician คำผิวนั้นจะมีจำนวนพยางค์และการเน้นหนักเหมือนกับคำที่ควรอ่าน และแนวคิดสุดท้ายกล่าวว่าระบบการเก็บคำศัพท์จะเป็นไปตามกลุ่มความหมาย (semantic field) มีการทดลองเพื่อยืนยันความคิดนี้ เช่นการทดลองของ Freedman and Loftus (1971) ที่ให้กลุ่มทดสอบตอบคำถามสองข้อต่อไปนี้

1. Name a fruit that begins with a p.
2. Name a word beginning with p that is a fruit.

ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มทดสอบสามารถตอบคำถามข้อแรกได้เร็วกว่าข้อที่สอง ผลนี้ชี้ให้เห็นว่าคำศัพท์ในใจมีการเก็บตามกลุ่มความหมายของคำว่าผลไม้ “fruit” มากกว่าเก็บตามกลุ่มคำที่ขึ้นต้นด้วยตัว p หรือเรียงตามตัวอักษรเช่นในพจนานุกรม และเมื่อให้กลุ่มทดสอบเอ่ยชื่อผลไม้อื่น ๆ อีก กลุ่มทดสอบนี้สามารถเอ่ยชื่อได้อย่างรวดเร็วขึ้นไปอีก นั่นแสดงว่าเมื่อจดจำคำศัพท์คำใดคำหนึ่งแล้ว คำศัพท์อื่น ๆ ในกลุ่มความหมายเดียวกันก็พร้อมที่จะถูกดึงออกมาใช้ เพราะคำศัพท์ในใจที่มีความหมายในกลุ่มเดียวกันถูกเก็บไว้ด้วยกัน

คำเมื่อปรากฏอยู่โดด ๆ โดยไม่มีบริบทหรือสถานการณ์ อาจไม่ให้ความหมายสมบูรณ์เช่นคำว่า book เมื่ออยู่บนกระดานเปล่า ๆ แผ่นหนึ่ง มันอาจเป็นแค่ตัวหนังสือสี่ตัวเท่านั้น มันจะมีความหมายสมบูรณ์เมื่ออยู่ในบริบทหรือสถานการณ์ เช่น I've already booked the ticket. The book on the table is mine. เราใช้คำประกอบกับเนื้อหาในบริบทเพื่อตัดสินว่าคำที่อ่านนั้นคือคำอะไร แล้วเราก็จะหาความหมายนั้นจากคลังที่บรรจุความรู้เรื่องคำศัพท์ตามระบบการจัดเก็บของมัน ซึ่งกระบวนการนี้เหมือนกับการหาคำศัพท์ในพจนานุกรม คือ เมื่อเห็นคำแล้วเรามองดูตัวสะกดและเปิดดูคำในพจนานุกรมซึ่งเก็บรวบรวมตามระบบเรียงลำดับตามตัวอักษร หลังจากพบคำในพจนานุกรมแล้วเราจะตรวจสอบความหมายและใช้มันในการอ่านต่อไป อย่างไรก็ตามกระบวนการจดจำคำต่างจากการหาคำศัพท์ในพจนานุกรมตรงที่เราหาคำศัพท์เมื่อเราไม่รู้จัก

หรือไม่แน่ใจในคำนั้น แต่เราจดจำคำศัพท์จากคลังที่อยู่ในใจทุกครั้งที่เราอ่านซึ่งคำศัพท์เหล่านั้นเรารู้จักแล้วเป็นส่วนใหญ่

<p>กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1</p> <p><u>ให้ตอบคำถามต่อไปนี้</u></p> <p>1. กลุ่มคำศัพท์ในข้อต่อไปนี้ มีระบบการเก็บตามแบบใด</p> <p>1.1 eat, go, live, drink, run, walk</p> <p>_____</p> <p>1.2 chair, table, desk, couch</p> <p>_____</p> <p>1.3 support, adapt, admit, express</p> <p>_____</p> <p>2. การค้นหาคำศัพท์จากพจนานุกรมเหมือนและต่างจากการค้นหาคำศัพท์จากคลังความรู้ในตัวเราอย่างไร</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
--

2. ส่วนสำคัญของคำ

บางคนกล่าวว่าเรารู้คำได้โดยไม่ต้องมองตัวอักษรแต่ละตัวก่อน เขาเหล่านั้นอ้างว่าเมื่ออ่านด้วยเครื่องมือที่เรียกว่าตาชีโตสโคป (tachitoscope) เวลาที่ใช้อ่านตัวอักษรแต่ละตัวจะเท่ากับเวลาที่ใช้อ่านคำ และสังเกตได้จากเมื่ออ่านคำ แม้เราจะไม่เห็นทุกอักษร แต่เห็นเฉพาะเค้าโครง หรือรูปร่างก็สามารถบอกได้ว่าเป็นคำอะไร ตัวอย่างเช่นเมื่ออ่านตัวอักษร P กับ PORT หรือ B กับ BICYCLE หรืออื่น ๆ เวลาที่ใช้อ่านตัวอักษรกับคำเท่ากัน และอีกตัวอย่าง เมื่ออ่านคำที่เลื่อนกลางเช่น BOOK ก็สามารถจับความได้เช่นกัน ตัวอย่างเหล่านี้ทำให้สรุปได้ว่าเมื่ออ่านคำ 1. เราไม่ได้เริ่มต้นอ่านคำจากซ้ายไปขวาแต่อ่านโดยรวม ๆ 2. เราไม่แจจแจงและดูตัวอักษรแต่ละตัวก่อนการอ่านคำ และ 3. เราใช้ข้อมูลเพียงบางส่วนจากคำที่มองเห็นในการหาความหมายของมัน เช่นดูแค่ตัวอักษรบางตัวในคำเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เชื่อว่าการจดจำคำได้ต้องเริ่มจากตัวอักษรที่ปรากฏในคำก่อนกล่าวแย้งว่าหากผู้อ่านไม่ได้สนใจตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ในคำ ทำไมเขาจึงทราบว่ามีคำบางคำเขียนผิด เช่นเมื่อเห็นคำว่า "fashixn" ผู้อ่านบอกได้ทันทีว่ามีการเขียนผิด และยิ่งกว่านั้นเขาเหล่านั้นอ้างว่าตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์ของเสียง เมื่อจะหาความหมายของคำนั้นต้องแปลงเสียงของตัวอักษรทุกตัวจึงจะทราบความหมายได้

ทั้งสองแนวคิดต่างมีเหตุผลสนับสนุนความคิดของตน อย่างไรก็ตามก็ประเด็นว่าแนวคิดไหนถูกผิดหรือดีกว่ากันไม่ใช่จุดประสงค์หลักของบทเรียนนี้ สิ่งที่เราควรสนใจมากกว่าคือ เราจะมียุติปรับแนวคิดเหล่านี้มาใช้ในการจดจำคำอย่างไร เพื่อจะได้เป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดที่ว่าเมื่ออ่านคำไม่จำเป็นต้องดูรายละเอียดทุกอย่างในคำก็สามารถจดจำคำได้ เราควรดูต่อไปว่าเมื่อต้องดูรายละเอียดบางอย่าง รายละเอียดบางอย่างในที่นี้ควรเป็นอะไร การวิจัยบางฉบับรายงานว่าในการจดจำคำภาษาอังกฤษ 1. ส่วนครึ่งบนของคำสำคัญกว่าครึ่งล่าง เนื่องจากตัวอักษรส่วนครึ่งบนของแต่ละตัวแตกต่างกันมากกว่าส่วนล่าง (English letters: a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v x y z) ความแตกต่างนี้ทำให้เราจดจำได้ว่าเป็นอักษรตัวอะไร 2. พยัญชนะสำคัญกว่าสระ เพราะเมื่อต้องเดาสระกับพยัญชนะ เราจะเดาสระได้ง่ายกว่าเพราะจำนวนมันมีน้อยกว่าพยัญชนะ คือ a, e, i, o, u เท่านั้น เช่น เมื่ออ่านคำต่อไปนี้ _nc_, _l_e คำ

หนึ่งสระหายไป กับอีกคำพยัญชนะหายไป เราจะจดจำคำไหนได้ดีกว่ากัน 3. ส่วนต้นและท้ายของคำสำคัญกว่าส่วนตรงกลาง นี่อาจเพราะสองส่วนนี้เป็นส่วนที่บอกความแตกต่างของคำแต่ละคำได้ชัดมากกว่าส่วนกลาง เช่นในคำว่า th__w กับ _ea_ คำแรกเป็นคำที่มีส่วนต้นกับท้ายหายไป และคำที่สองเป็นคำที่มีส่วนกลางหายไป เราสามารถจดจำคำแรก และมั่นใจว่าถูกต้องมากกว่าคำที่สอง เพราะข้อเลือกที่น่าจะเป็นไปได้สำหรับคำแรกมีสองคำเท่านั้นคือ throw, threw ส่วนตัวเลือกของคำที่สองมีมากกว่า เช่น beat, feat, heat, bear, dear, fear และอื่น ๆ เป็นต้น

จาก 3 ข้อข้างต้นทำให้สรุปได้ว่าการที่ผู้อ่านบางคนไม่ประสบความสำเร็จในการอ่านส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะขณะอ่านไม่ได้สนใจส่วนที่สำคัญซึ่งช่วยในการจดจำคำมากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

1. ให้อ่านคำและเติมตัวอักษรที่หายไปของคำที่อ่าน

1. tw- - -le

2. pao _ u _ n t

3. pret _ i _ n _ g

4. gr _ _ _ p

5. pr _ _ _ _ de

6. ty _ _ _ s

7. tration _ _ _ _

8. co- - - -ence

9. fro _ _ _ _ r _ _ k

10. we _ _ _ _ _ r

2. ให้อ่านคำที่เลื่อนลงต่อไปนี้

1. short

2. classroom

3. learning

4. second

5. presentation

6. knowledge

7. relations

8. corruption

9. happiness

10. linguistics

3. ทักษะที่ช่วยในการจดจำคำ

การจดจำคำได้ดีช่วยให้กระบวนการอ่านเป็นไปอย่างราบรื่นและรวดเร็ว แต่บางครั้งในการอ่านเราอาจพบคำศัพท์ที่ไม่เคยเห็น ไม่เข้าใจคำศัพท์ หรือลืมความหมายของคำศัพท์บางคำไป การมีทักษะจดจำคำจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในที่นี้จะกล่าวถึงทักษะที่ช่วยในการจดจำคำ 3 ทักษะคือการวิเคราะห์ตัวอักษร-เสียง (Phonics analysis) การวิเคราะห์โครงสร้างคำ (Structural analysis) และการวิเคราะห์เนื้อเรื่องหรือบริบท (Contextual analysis)

3.1 การวิเคราะห์ตัวอักษร-เสียง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์กันระหว่างตัวอักษรกับเสียง (Phonics analysis) เป็นวิธีหนึ่งที่นักอ่านที่เป็นเด็กใช้เมื่อไม่เข้าใจคำศัพท์ที่พบ เขาจะออกเสียงคำนั้นและเสียงคำนั้นจะช่วยให้จดจำได้ว่าเป็นคำอะไร สำหรับนักอ่านที่โตอาจใช้วิธีนี้เหมือนกัน แต่เขาอาจไม่ออกเสียงคำออกมา แต่ออกเสียงในใจ การจดจำคำศัพท์ด้วยวิธีนี้ควรเป็นการจดจำคำศัพท์ที่ผู้อ่านเคยรู้จักมาก่อนแล้วในภาษาพูด

ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียง หรือกฎ GPC (grapheme-phoneme correspondence) เป็นสิ่งจำเป็น เพราะช่วยให้ผู้อ่านตระหนักว่าคำที่เห็นประกอบด้วยตัวอักษร และสามารถแยกตัวอักษรต่าง ๆ ของคำเป็นหน่วยเสียงและอ่านเสียงเหล่านั้นรวมเป็นคำ หรือที่เรียกว่าการแยกเสียงและการรวมเสียง (segmentation and blending) ในภาษาอังกฤษหน่วยเสียงมีทั้งหมดประมาณ 45 หน่วยเสียง (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาษาท้องถิ่นด้วย) แต่มีตัวอักษรทั้งหมดเพียง 26 ตัว หมายความว่าตัวอักษรหนึ่งตัวอาจออกเสียงได้หลายแบบ อีกทั้งภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ไม่แน่นอน (irregular) คือการออกเสียงคำบางคำอาจไม่เป็นไปตามกฎ เช่น gh ในคำว่า rough ออกเสียง / f / แต่ gh ในคำว่า though ไม่ออกเสียง ดังนั้นการออกเสียงภาษาอังกฤษจึงเป็นเรื่องซับซ้อนสำหรับผู้เรียนต่างชาติ อย่างไรก็ตามตัวอักษรกับเสียงก็มีโอกาสออกเสียงตามกฎมากกว่าไม่ตามกฎ การจำกฎออกเสียงได้ จะช่วยในการจดจำคำวิธีหนึ่ง

การเรียนรู้เรื่องการออกเสียงภาษาอังกฤษมีหลายวิธี แต่วิธีที่รู้จักกันมากคือวิธีสังเคราะห์ (synthetic or explicit) กับ วิธีวิเคราะห์ (analytic or implicit) วิธีสังเคราะห์ผู้เรียนจะออกเสียงของตัวอักษรแต่ละตัวก่อน แล้วออกเสียงรวมกันเป็นคำ เช่น / c /, / a /, / t /, cat วิธีนี้จะเน้นให้

ออกเสียงแต่ละเสียงให้ได้ และเน้นการรวมเสียงแต่ละเสียงเข้าด้วยกัน (blending) เช่น ออกเสียง / c /, / a / = / ca / รวมเสียง / t / คือ / cat / เป็นต้น ส่วนวิธีวิเคราะห์ผู้เรียนจะออกเสียงเป็นคำ ๆ ไม่มีการออกเสียงตัวอักษรโดด ๆ จึงไม่เน้นการรู้จักรวมเสียง เช่น เมื่อฝึกอ่านคำว่า cat ผู้ฝึกจะรู้จักเสียงของแต่ละตัวอักษรโดยการเทียบกับเสียงในคำอื่น เช่น เสียง / c / เหมือนเสียงต้นคำว่า cut เสียง / a / เหมือนเสียงต้นคำว่า at และเสียง / t / เหมือนเสียงในต้นคำว่า tip เป็นต้น

นอกจากนี้กฎการสะกดคำ (Orthographic redundancy) จะบอกให้ทราบว่าตัวอักษรภาษาอังกฤษควรมีการเรียงลำดับอย่างไรให้เป็นคำที่ถูกต้อง การเรียงอย่างไรไม่ถูกต้อง ตัวอักษรใดมักปรากฏในตำแหน่งใด กฎนี้ช่วยให้ผู้อ่านสามารถจดจำคำได้รวดเร็ว เพราะไม่จำเป็นต้องดูทุกตัวอักษรของคำนั้นก็ได้ เช่น เมื่ออ่านคำว่า queen ผู้อ่านเห็นตัว q ย่อมรู้ทันทีว่า q ต้องต่อด้วย u และ qu น่าจะต่อด้วยสระ ซึ่งสระมีอยู่ 5 ตัว ผู้อ่านสามารถเดาได้ถ้าดูตัวอักษรท้ายคำ โดยสรุปคือรูปแบบของคำภาษาอังกฤษมักช่วยในการจดจำคำได้ดี ในที่นี้สังเกตจากการอ่านคำที่มีอยู่กับคำที่ไม่มีอยู่จริง เช่นคำว่า fast กับ fsat คำว่า fast ที่มีรูปแบบตามกฎคือ CVCC (พยัญชนะ สระ พยัญชนะ พยัญชนะ) ทำให้ผู้อ่านจดจำได้เร็วกว่า

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

1. ให้หาตัวอักษรที่หายไปมาเติมเพื่อให้มีความหมายตรงกับที่กำหนดไว้

คำศัพท์

ความหมาย

1. mista___

ความผิดพลาด

2. _____ing

ฤดูใบไม้ผลิ

3. ___ive

ขับไล่ ขับรถ

4. _____re

สีเหลี่ยมจตุรัส

5. shrim___

กุ้ง

6. ___ead

ขนมปัง

7. wea____

ความมั่งคั่ง

8. ___ea___

ความร้อน

9. ___ink___

รอยเหี่ยวย่น

10. ___ock

ก้อนหิน

2. ให้หาคำที่มีเสียงเหมือนกับเสียงที่ขีดเส้นใต้ในคำที่กำหนดให้

1. bite: _____

2. sprite: _____

3. quick: _____

4. swing: _____

5. head: _____

6. meat: _____

7. rain: _____

8. boil: _____

9. bold: _____

10. shrew: _____

3.2 การวิเคราะห์โครงสร้างคำ

การวิเคราะห์โครงสร้างของคำ (Structural analysis) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยในการจดจำคำ นอกเหนือจากการอ่านออกเสียงแยกพยางค์ (syllabication) ตามข้อข้างต้น การวิเคราะห์โครงสร้างคำคือการแยกส่วนต่าง ๆ ของคำออกเป็นหน่วยคำ (morphemes)¹ หน่วยคำอาจจะเป็นหน่วยคำอิสระ (free morphemes) หรือหน่วยคำผูกพัน (bound morphemes) หน่วยคำอิสระคือหน่วยคำที่สามารถอยู่โดด ๆ โดยมีความหมายอยู่ในตัว เช่น book, farm, yard ส่วนหน่วยคำผูกพันเมื่อประกอบเข้ากับหน่วยคำอิสระ จะเปลี่ยนแปลงความหมายของหน่วยคำอิสระนั้น หน่วยคำผูกพันไม่สามารถอยู่เดี่ยว ๆ ได้ต้องประกอบกับหน่วยคำอื่นจึงจะมีความหมายสมบูรณ์ เช่น s, ment, ing, er, ed หน่วยคำผูกพันในที่นี้รวมถึง 1. รากคำ (roots) เช่น bio, ject 2. หน่วยคำเติม (affixes) คืออุปสรรค (prefix) เช่น anti, mid กับปัจจัย (suffix) เช่น able, ish และ 3. หน่วยคำเติมส่วนท้ายคำ (inflectional endings) คือ พหูพจน์ (plurals) s, es รูปกริยา (verb tenses) ed, ing, s การเปรียบเทียบ (comparisons) er, est การแสดงความเป็นเจ้าของ (possessives) s', 's นอกจากนี้คำที่ผู้อ่านไม่สามารถจดจำได้ในทันทีอาจเป็นคำที่เรียกว่าคำประสม (compound words) คือคำที่เกิดจากการรวมกันของหน่วยคำอิสระสองหน่วยคำ เช่น mailman, schoolboy, gentleman

ผู้อ่านอาจใช้การวิเคราะห์โครงสร้างคำเพื่อจดจำคำรวมกับการอ่านออกเสียง เช่นเมื่ออ่านแยกพยางค์ที่เป็น prefix กับ suffix และตระหนักว่า prefix กับ suffix นั้นหมายความว่าอย่างไร ก็จะสามารถจดจำคำได้ หรือเมื่ออ่านพบคำประสมอาจดูความหมายของแต่ละหน่วยคำ ก็จะทราบความหมายของคำทั้งหมด วิธีวิเคราะห์โครงสร้างคำนี้นอกจากจะช่วยในการจดจำคำแล้ว ยังเป็นวิธีที่ช่วยเรียนรู้คำใหม่ได้ด้วย เช่นถ้าอ่านคำว่า nonprofit และรู้ว่า non คือ "ไม่" profit คือ "ทำกำไร" ก็จะแปลได้ว่า "ไม่เอากำไร"

การวิเคราะห์โครงสร้างคำเพื่อจดจำคำอาจดีกว่าวิธีวิเคราะห์ตัวอักษร-เสียงตรงที่กระบวนการจดจำคำนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นเบื้องต้น เพราะเมื่อแยกหน่วยคำ ผู้อ่านจะ

¹ดูรายละเอียดใน ภาษาศาสตร์และการอ่าน 1 โดย ดร.อุทัย ภิรมย์รัตน์ หน้า 103-106

มองหาความหมายของแต่ละหน่วยคำในทันที ขณะที่การอ่านออกเสียงกระบวนการเริ่มแรกไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเลย เช่น เมื่ออ่านคำว่า flexible หน่วยเสียง / fl / , / e / ไม่ได้ให้ความหมายในทันที

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4

1. แยกหน่วยคำของคำในข้อต่อไปนี้

1. teacher _____	6. portable _____
2. attention _____	7. limitation _____
3. pretest _____	8. nonsense _____
4. awareness _____	9. cheapen _____
5. airplane _____	10. however _____

2. ให้เลือกคำเติมลงในช่องว่างต่อไปนี้

- I have always _____ (want, wanted, wanting) to be there.
- _____ (Arrive, Arrived, Arriving) home, I felt happy.
- There are a lot of _____ (tree, trees) in the forest.
- The book is _____ (Malees, Malee's)
- My sister (going, goes) to school.
- Of all my friends, Dum is the _____. (tall, taller, tallest)
- While it was _____ (rain, rained, raining), I went out to pick up my baby.
- When living in the country I feel _____ (happy, happier, happiest) than when living in the city.
- Some _____ (student, students) attend the meeting.
- I have been _____ (study, studied, studying) hard

3.3 การวิเคราะห์เนื้อเรื่องหรือบริบท

ปกติแล้วนักอ่านที่ดีมักใช้บริบทในการทำนายว่าคำที่จะอ่านต่อไปนั้นคือคำอะไรมากกว่าจะใช้บริบทในการจดจำคำใดคำหนึ่งในบริบท นั่นหมายความว่าเขาต้องรู้คำศัพท์ที่สามารถจดจำได้ในทันที (sight words) มากพอสมควร จนไม่จำเป็นต้องใช้บริบทไปในกระบวนการจดจำคำศัพท์ แต่ใช้ในการคาดการณ์คำศัพท์ที่จะพบล่วงหน้า เช่น เมื่ออ่านประโยค Last night John saw the policeman run after the (thief). นักอ่านที่ดีสามารถจดจำคำศัพท์ทั้งหมดเหล่านี้ได้ ดังนั้นเขาจะใช้ความหมายของประโยคหรือบริบทที่ทำนายคำศัพท์ที่จะอ่านต่อไป (thief) ว่าคือคำอะไร แทนการนำบริบทไปวิเคราะห์คำศัพท์ thief ว่าแปลว่าอะไร

อย่างไรก็ตามเราสามารถใช้ในการวิเคราะห์บริบท (contextual analysis) เพื่อจดจำคำ ซึ่งบริบทจะมีประโยชน์ต่อการจดจำคำอยู่ 2 ข้อคือ 1. ช่วยตรวจสอบว่าคำนั้นคือคำอะไร 2. ช่วยให้จดจำคำนั้นได้เร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้การวิเคราะห์บริบทช่วยในการเรียนรู้คำใหม่ ดังที่ทราบอยู่ว่าการเรียนรู้คำศัพท์อาจทำได้โดยการอ่าน คือเมื่ออ่านแล้ว เราพบคำศัพท์ใหม่ ๆ บริบทหรือบางครั้งรวมทั้งโครงสร้างคำสามารถช่วยให้เราเข้าใจคำศัพท์นั้นได้ ซึ่งคำศัพท์ใหม่นี้จะกลายเป็นคำศัพท์ที่ถูกเก็บไว้ในความทรงจำของเรา (sight words) เมื่อถึงโอกาสเราสามารถนำมาใช้ได้

การวิเคราะห์บริบทเพื่อการจดจำคำนั้นมักต้องใช้ควบคู่ไปกับวิธีการอื่น ๆ ด้วย เพราะการวิเคราะห์บริบทอย่างเดียวไม่ได้ทำให้เราทราบความหมายที่แน่นอน เช่น ถ้าอ่านประโยค The kingdom's decline lasted from the mid-14th until the 15th century. และไม่สามารถจดจำคำที่ขีดเส้นใต้ from ได้ เราใช้บริบทช่วยในการจดจำคำโดยดูว่าไม่น่าจะมีคำอื่นใดมาแทนที่คำนี้ได้ นอกจาก from ดังนั้นคำ ๆ นี้ควรเป็น from แต่ถ้าอ่านประโยค There are fish in the water and rice in the field. และจดจำคำที่ขีดเส้นใต้ fish ไม่ได้ เราไม่สามารถใช้เนื้อหาของบริบทอย่างเดียวช่วยในการจดจำคำนี้ได้ เพราะคำที่สามารถมาแทนที่คำว่า fish มีมากกว่าหนึ่งคำ เช่น crabs, shrimps หรืออื่น ๆ ดังนั้นเราต้องใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวอักษร-เสียงช่วยด้วย โดยดูว่าคำนี้มีเสียงพยัญชนะต้นเป็น / f / และเสียงท้าย / sh / คำนี้น่าจะเป็น fish

ลักษณะของบริบทที่ช่วยบอกความหมายของคำศัพท์แบ่งเป็นบริบทที่ช่วยบอกความหมายโดยตรง (explicit/ direct context clues) และโดยอ้อม (implicit/ indirect context clues)

ชนิดของบริบทที่บอกความหมายของคำศัพท์โดยตรง คือ

1. การให้คำจำกัดความ (direct definition) เป็นบริบทที่บอกความหมายของคำศัพท์นั้นชัดเจน
เช่น

Cheek is a fleshy part on either side of the face below the eye, especially in human beings.

2. การใช้คำเหมือนหรือการกล่าวซ้ำ (synonym or restatement) เป็นบริบทที่ให้คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใช้วลีที่ให้ความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น

Air is often called atmosphere.

3. การใช้คำนามหรือนามวลีขยาย (appositives) เป็นบริบทที่มักปรากฏอยู่หลังคำศัพท์นั้น ๆ บางครั้งอาจอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ บางครั้งอาจอยู่หลังเครื่องหมายจุลภาค เช่น

Industrial societies recognize the nuclear family, a social unit composed of one or, more commonly, two parents and children.

4. การพรรณนา (description) เป็นบริบทที่พรรณนาหรืออธิบายคำศัพท์นั้น ๆ เช่น

We can give up some of what we want and perhaps persuade others to give up part of what they want; that is compromise.

ชนิดของบริบทที่บอกความหมายของคำศัพท์โดยอ้อม คือ

1. การเปรียบเทียบ (comparison or contrast) เป็นบริบทที่พูดถึงสองคำโดยเปรียบเทียบ ความหมายคำหนึ่งจะบอกความหมายของอีกคำหนึ่ง เช่น

At the same time, some business tycoons decided that it was more profitable to collude than to compete.

2. การให้เหตุและผล (cause and effect) เป็นบริบทที่มีเนื้อความเกี่ยวข้องกับเหตุและผล เหตุหรือผลนี้จะช่วยให้มองเห็นความหมายของคำศัพท์หนึ่ง ๆ เช่น

Psychologists, educators and parents have been very concerned about the influence of television watching on children's development. Children who watch violence on TV become more aggressive in their behavior.

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5

ให้หาความหมายของคำที่ขีดเส้นใต้และบอกชนิดของบริบทที่ช่วยในการแปลความหมาย

1. The public appeals for greater emphasis in schools on moral training or

“values clarification.”

meaning: _____

type of context: _____

2. John is very diligent but Ann is very lazy.

meaning: _____

type of context: _____

3. The heart of Lazarus's thinking is the concept of “hassles,” which he defines as petty annoyances, irritations, and frustrations.

meaning: _____

type of context: _____

4. I used to have arthritis; the joints of my fingers were swollen and painful.

meaning: _____

type of context: _____

5. The velocity, or speed, of the projectile was 15 kilometers per minute.

meaning: _____

type of context: _____

6. I'll accept no excuse if you return a book to me that has been badly handled.

meaning: _____

type of context: _____

4. ทักษะการพัฒนาคำศัพท์

การพัฒนาคำศัพท์ก็เช่นเดียวกับการเรียนรู้อื่น ๆ คือจะเป็นไปด้วยดีถ้าสิ่งที่เรียนรู้ใหม่นั้นสามารถโยงเข้ากับสิ่งที่ผู้เรียนรู้หรือมีอยู่เดิม (prior knowledge) ด้วยแนวคิดนี้วิธีการพัฒนาคำศัพท์ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้จะยึดหลักที่ว่าพยายามใช้ความรู้เดิมเรียนรู้สิ่งใหม่ และเรียนรู้อย่างเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ กลุ่มหรือหมวดหมู่ในที่นี้หมายถึงหมวดหมู่ของคำศัพท์ ดังในข้อ 1 ที่กล่าวว่าคำศัพท์ที่บรรจุไว้ในสมองของคนเรามีการเก็บรวมกันตามลักษณะที่เหมือนกัน ลักษณะที่เหมือนกันในที่นี้อาจเป็นไปในเชิงความหมาย จำนวนพยางค์ การเน้นหนักของพยางค์ หน้าที่ของการใช้ แต่ไม่ได้เรียงตามลำดับตัวอักษรเหมือนในพจนานุกรม ดังนั้นการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับระบบการเก็บคำศัพท์ในสมองของเราจะง่ายต่อการเรียนรู้และจดจำ และต่อไปนี่คือตัวอย่างวิธีการเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้น

4.1 การหาคำเหมือน

การใช้คำเหมือน (Synonymy) เพิ่มพูนความรู้เรื่องคำศัพท์เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ได้ดี เราสามารถเลือกใช้คำจากกลุ่มคำที่มีความหมายเหมือนกันในโอกาสต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามการที่คำสองคำจะมีความหมายเหมือนกันทุกอย่งนั้นมีน้อยมาก ส่วนมากคำเหมือนต่าง ๆ เหมือนกันในลักษณะที่มีความหมายส่วนใหญ่วางร่วมกันอยู่ เช่น increase, extend, expand ทั้งสามคำมีความหมายเหมือนกันคือเพิ่ม ขยาย แต่ไม่สามารถใช้แทนกันได้ในทุกโอกาส เช่นในประโยค The

population of Bangkok has increased. The metal expands when it is heated. The government plans to extend the railway to Chiangrai. ดังนั้นการเรียนรู้คำเหมือนเพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์ต้องคำนึงถึงความแตกต่างที่มีอยู่ของแต่ละคำในกลุ่มคำเหมือน

ตัวอย่างคำเหมือน

accomplish: achieve, attain, fulfill, finish

commit: do, make

hide: conceal, cover, disguise, mask, screen, veil, withhold

fat: plump, stout, chubby

thin: lean, slender, slim, skinny

4.2 การหาคำตรงข้าม

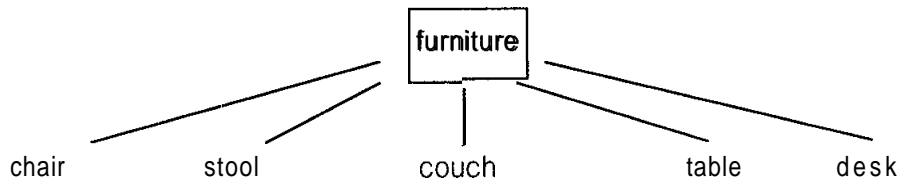
การหาคำตรงข้าม (Antonym) เพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์มีประโยชน์เช่นเดียวกับการหาคำเหมือน คำตรงข้ามในที่นี้มีหลายลักษณะ ลักษณะแรกเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง เป็นคำที่สามารถแยกให้อยู่คนละด้านได้ชัดเจน ลักษณะนี้เรียกว่า complementaries เช่น male/ female, same/ different, dead/ alive ลักษณะที่สองเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกันในลักษณะได้ตอบกัน เช่น brother/ sister: John is Mary's brother. Mary is sister. husband/ wife: Ann is John's wife. John is Ann's husband. own/ belong: I own the house. The house belongs to me. ลักษณะนี้เรียกว่า converseness ลักษณะที่สามเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกันโดยการเปรียบเทียบ เช่น big/ small, good/ bad ลักษณะนี้เรียกว่า gradable antonyms

4.3 การหาคำที่อยู่ภายใต้หัวข้อเดียวกัน

การหาคำศัพท์ที่อยู่ภายใต้หัวข้อเดียวกัน (Hyponymy) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยขยายวงศัพท์ของเรา คำศัพท์ hyponyms มักเป็นตัวอย่างของคำศัพท์ที่เป็นหัวข้อ เช่น chair, couch, table, desk อยู่ภายใต้หัวข้อ furniture และคำเหล่านี้จัดเป็นตัวอย่างของ furniture หรือเป็นชนิดหนึ่งของ furniture คำศัพท์ต่าง ๆ อาจจัดอยู่ในหมวดหมู่ใดหมวดหมู่หนึ่งแล้วยังสามารถแบ่งให้อยู่ในหมวดหมู่ย่อยลงไปอีกก็ได้ เช่นคำว่า giraffe, dolphin, whale, elk, bison, squirrel,

beaver จัดเป็น hyponyms ของคำว่า mammals และคำเหล่านี้สามารถแบ่งให้อยู่ในหมวดหมู่ย่อยลงไปอีกได้ คือ หมู่ ruminants คือ elk, giraffe, bison หมู่ whale คือ whale, dolphin ส่วน squirrel, beaver อยู่ในหมู่ rodents

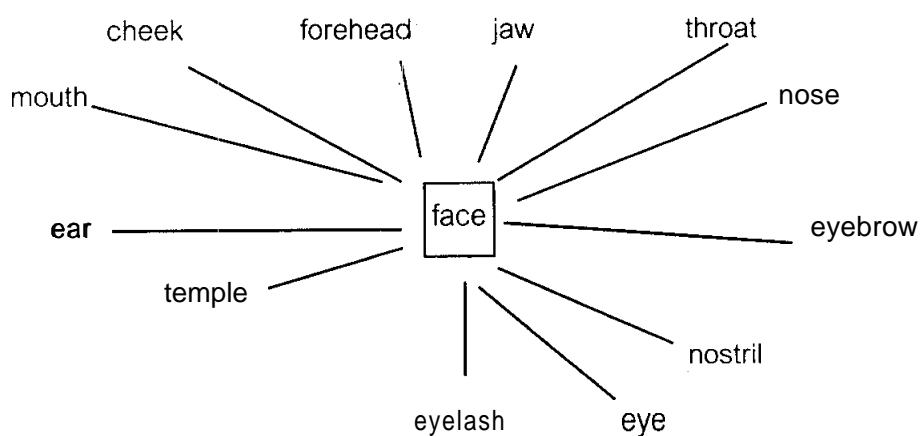
hyponyms ของ furniture

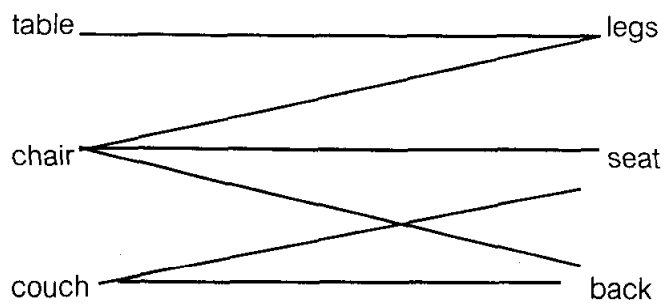
4.4 การหาคำที่เป็นส่วนประกอบของคำศัพท์หนึ่ง

การเพิ่มพูนคำศัพท์ด้วยวิธีการหาคำศัพท์ที่มีความหมายเป็นส่วนประกอบของคำศัพท์หนึ่ง (Part-whole relations) เช่นเราสามารถเพิ่มพูนคำศัพท์จากคำว่า face โดยหาดูว่าส่วนประกอบของ face มีอะไรบ้าง ซึ่งมี forehead, temple, eyebrow, eyelash, eye, nose, nostril, mouth, chin, ear, cheek, jaw, throat เป็นต้น

ส่วนประกอบของ face

ส่วนประกอบของ table, chair, couch

4.5 การหาคำศัพท์ที่มีความเกี่ยวข้องกับคำศัพท์หนึ่ง

การเพิ่มพูนคำศัพท์ด้วยวิธีการหาคำศัพท์ที่มีความเกี่ยวข้องกับคำศัพท์หนึ่ง (Items commonly associated with ____) นี้อาศัยความรู้ที่มีเกี่ยวสิ่งรอบตัวด้วย ความรู้ประสบการณ์ทำให้เราตัดสินใจได้ว่าคำศัพท์หนึ่ง ๆ เกี่ยวพันกับคำศัพท์อื่น ๆ คำใดอีก เช่นคำว่า kitchen น่าจะเกี่ยวพันกับคำศัพท์อื่น ๆ เช่น stove, cooker, frying pan, grill, saucepan, sink, dish, plate เป็นต้น อย่างไรก็ตามการหาคำศัพท์ที่เกี่ยวกับคำศัพท์ใดคำศัพท์หนึ่ง ขึ้นอยู่กับแต่ละวัฒนธรรมด้วย เช่นในวัฒนธรรมหนึ่งอาจไม่ใช่ stove หรือ dishwasher ก็ได้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6

1. ให้จัดหมวดหมู่ของคำศัพท์ต่อไปนี้

bedside rug	wardrobe	double bed	microwave	gas cooker
frying pan	bedspread	whisk	pot	dressing table
basket	sink	pillow	spoon	fork
toaster	jug	plate	mattress	kettle
blender	sheet	oven	mirror	

kitchen:

bedroom:

2. ให้หาตัวอย่างของคำเหล่านี้

vehicles: _____

electric appliances: _____

garden tools: - _____

3. คำข้อต่อไปนี้เป็นสัมพันธกันในลักษณะใด

1. human body/ head _____
2. fame/ reputation _____
3. hand/ finger _____
4. up/ down _____
5. fruit/ pear _____

สรุป

ความรู้เรื่องคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอ่าน การรู้ศัพท์มากทำให้กระบวนการอ่านเป็นไปอย่างราบรื่นไม่ติดขัด แต่บางครั้งเราอาจลืมคำศัพท์บางคำที่เราเคยพบหรือรู้จัก การใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อจดจำคำจึงต้องเกิดขึ้น นอกจากนี้การเรียนรู้เพิ่มพูนคำศัพท์ก็เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เช่นกัน และการเรียนรู้เพิ่มพูนคำศัพท์นั้น ผู้เรียนควรต้องนำความรู้เรื่องระบบการเก็บคำศัพท์ความรู้เรื่องส่วนสำคัญของคำมาใช้ร่วมด้วย เพื่อการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างได้ผลที่สุด

ประเมินผลท้ายบท

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ถ้ามีการเก็บรวบรวมคำศัพท์ตามความบ่อยของการใช้ คุณคิดว่าน่าจะมีคำอะไรบ้างในกลุ่มเดียวกับคำว่า eat
2. ถ้ามีการเก็บรวบรวมคำศัพท์ตามจำนวนพยางค์และการเน้นหนัก คุณคิดว่าน่าจะมีคำอะไรบ้างในกลุ่มเดียวกับคำว่า stand
3. ถ้ามีการเก็บรวบรวมคำศัพท์ตามกลุ่มความหมาย คุณคิดว่าน่าจะมีคำอะไรบ้างในกลุ่มเดียวกับคำว่า education
4. ส่วนสำคัญของคำเป็นปัจจัยที่ช่วยในการอ่านหรือไม่ อย่างไร
5. คุณมีวิธีการเรียนรู้เพิ่มพูนคำศัพท์อย่างไร